

Красен Камбуров

ВРЪЗКА ГОТИЧЕСКИ КЛЮЧОВЕ

Моите ереси и орисии

София, 2024

© Издателство „Изток-Запад“, 2024

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Красен Камбуров, автор, 2024

© Румяна Дамянлиева, оформление на корицата, 2024

ISBN 978-619-01-1533-5

КРАСЕН КАМБУРОВ

ВРЪЗКА
ГОТИЧЕСКИ
КЛЮЧОВЕ

Моите ереси и орисии

ЧИТАТЕЛЮ,

Повечето от нещата, които ще подбера и препиша тук, са отпреди четвърт век, а има и по-стари. Някои са публикувани в периодиката, други не. Естествено няма да включа всичко писано тогава, защото книгата ще набъбне двойно и ще е куп хартия, който никой не ще дръзне да издаде. Книгата е без жанр. Тя е подзаглавието.

Отвън е пандемия. Крачим маскирани и се разминаваме с подозрение. Отключвам външната врата, влизам у дома и заключвам. Хвърлям маската на кухненската маса, измивам ръцете си и ги избърсвам в нарочната кърпа за пандемии. Сядам пред уреда и написвам тез къси редове. Очаква ме дълъг пробег.

*1 май 2020,
София*

СЪДЪРЖАНИЕ

С мистичната сила на маг и със свена на поет7

I

Архангелът Литва над „Графа“	19
Столични притчи	28
Безусловно.....	47
Миришат ли?	50
Да ходиш по вода.....	53
Езическият вакуум.....	57
За да върнем скакалците	62
Пет конски сили	67
Заканата.....	81
Мостът.....	91
Камен дел.....	95
Двадесет и първи век – инфинитивен?	102

II

Антично въведение.....	111
Блести с отсъствието си.....	125
Едип: играчът на тирания	130
Издигнах си паметник	138
Писмо до Сей Шонагон	152
Изборът на метафора.....	167
Единадесет хиляди камшика.....	175
Между розата и еднорога.....	196

Гарванът доби кураж.....	211
Забранената среща.....	219
Душата нощем.....	232

III

Аз, Себастиан.....	251
Елегия за обелиска.....	277
Главата на Исус.....	294
Челюстите на архангела.....	307

IV

Върху носа на космическата лодка.....	323
Росата на времето.....	346
Всичко е свършено.....	369
Послеслов.....	389
Диагнози.....	390

С МИСТИЧНАТА СИЛА НА МАГ И СЪС СВЕНА НА ПОЕТ

Новата книга на Красен Камбуров стоя на бюрото ми почти година. Нищо подобно не се бе случвало с който и да било поверен ми ръкопис. През това време написах почти хиляда страници. И непрекъснато четях „Връзка готически ключове“. Познавам отлично стиховете, поемите, романите и есетата на Красен, писал съм неведнъж за тях. Но сега сякаш Небето ми връзваше ръцете. Ерудицията на моя приятел и съмишленик ме смазваше. Той обговаряше всичко значимо в личния и обществения живот, глумеше се с преображенията на битието и дори с тържеството на Смъртта. В трескавите му видения се мяркаха и сгромолясваха модерни естетически и психологически теории. Потокът на съзнанието му се лееше застрашително, иронията покриваше с плътна пелена явления и събития, които никога преди него не бе преоценявал. Представях си диалозите помежду ни, секнали отдавна поради пандемията. Виждах как се мятат и изстраждат самотата, чувствах присъствието му с всяка фибра на тялото си. Красен притежава мистичната сила на маг, който неумолимо ти предава своите тревоги. Признавам, това е донейде зловещо и травматично, но и непрестанно ни напомня за Вечното Възвръщане, което е обсебило мислите и сънищата му. Питам се: Дали не е време да заговорим за цяла митологична система, сътворена от този блестящ художник и мислител?

В предговора си към най-новия му роман „Камъкът от Ватерло“, издаден през 2021 г. от „Изток-Запад“ писах: „Още

от ранните си творби Камбуров изпълнява нещо, което е било мечта на философи и геометри като Декарт и д, Аламбер -той открива геометричните измерения на науката за човека и свързва философското естество на числата и формулите с психологията и дори с поетиката.

...Не отричам Смъртта
 щом е тъй симетрична на тялото
 Както лъвската смърт симетрична е
 на рева му прощален
 Но живея – улей на сабя
 с изписано в него БОГ и БЪЛГАРИЯ
 Ето довод за моята банкова сметка
 във века ни
 даден под наем на вси векове...

Патриотизъм ли? Вярa в догмите? Никой не може, а и не посмява да ги вплете като него в терзанията от безсмислието на безсмъртието и от краткото щастие да си смъртен. За да навлезем пълноценно – доколкото това е възможно – в изтъкания от вълшебства и парадокси свят на Красен, трябва да се подчиним на едно силно негово оръжие. Никой до днес не го е използвал така плодотворно. СВЕНЪТ. /Тоест СВЯН, но ритъмът и пълният член изискват смяна на Я в Е и ударение в края/. „Свенът е атавистичен прародител на морала и не се поддава на никаква наказателна уредба. Свенът е чуждак между останалите категории на нравствеността, защото, макар да спохожда и обществените деяния, е присъщ най-вече на еротичните. Свенът е личен физиологичен избор, личен нравствен гарант и личен естетически навик. И тук се натъкваме на великата негова двойственост. Свенът в любовната игра е модус вивенди. В нея той е нравствено-естетически регулатор между биологичния зов на нагона и културологичните наслаги на еротичното /сутри, сатанизми, хепънинги и пр./“

Купища са неповторимите думи на Красен, които са без аналог в компютърните речници. Той не робува на съвременността, всеки негов текст е задъхан диалог с мъдростта

и глупостта на вековете – от пра-митовете, та до кошмарите на пост-глобализма. За да четете адекватно настоящата книга, опитайте да си припомните античната поезия и драма, английската „гrobiщна поезия“, дуелите на Пушкин и Лермонтов, порнографските безумства на Аполинер, схимниците на Антоний Велики, старокитайските „Истории, събирани от Ган“... Трябва да сте наясно защо „линейната и въздушната перспектива бяха заклещени във футурологични скоби и лигатури“ и да си представите човешкото лице „с излъчването на разбутана жаравя“.

Няма спокойствие в опитите на нашия автор – толкова чужди са те на леденото спокойствие у Монтен, не трепващ дори пред смъртта на децата си. Красен крачи уж смирено към сетното убежище на скъп приятел в гробището на Малашевци, но едновременно разсъждава как би крачил и как би излязъл на един римски площад, където сводът на храма ще се извиси в Триумфална арка, а колоната ще се преобрази в собствен монумент. А каква е връзката между кипариса и обелиска? А те самите как разговарят с Вечността? Не са ли те „легато между две презморски култури“ , а историята на света не е ли „история за походите на неговите метафори“? А заддумите БОГ и БЪЛГАРИЯ не се ли таи нещо по-общозначимо? Красен се страхува от духа-резерват, от системата-резерват, от държавата-резерват. Затова е и толкова отдаден на Вечното Възвръщане, осмисляно от него с горчива ирония, по-силна дори от онази, с която Томас Ман разказва историята на Йосиф и неговите братя. „Всяка значима мирогледна метафора е камък, разплискващ вълни към вълните на предния. В следващата година или дори век в тези води долита нов камък, разплискващ вълни към вълните на предните. Тази интерференция, всъщност диалектика на метафорите, ни дава право да видим в Големия обелиск не само един красиво издялан камък – но и паднала посред Рим звезда“.

Но не е ли подобна звезда и писмото на Красен до Сей Шонагон, живяла преди десет столетия? Никога няма да забравя как срещнах придворната съветничка, принадлежаща към древния род Кийовара и завещала ни своите „За-

писки под възглавката“. Преди 40 години в дома ми ги внесе нейната посредничка Цветана Кръстева, изучила тайните на старояпонския. Тъкмо в годината, когато великият писател-самурай Мишима Юкио си направи харакири, ние се зачетохме в Записките, които Красен нарича „музициране по темите на деня“. Ние попивахме редовете и, назовавани от Шонагон, „неща, от които сърцето силно се разтуптява; неща, които навяват сладки спомени; неща, които радват сърцето; неща, които извикват погнуса“ и още, и още. Авторът на това невероятно писмо смее да каже цялата истина за себе си и за нас: „Ще видите как зъзна оцъклен в своите страхове и иждивения, които е нелепо да степенувам по предпочитания и съм безсилен да разкрася за церемония“, защото „живея разпънат между абсурди, за които няма компас“. Да, Красен Камбуров е изразил безжалостно онава, което ни различава от нявгашната красавица и не крие, че нашата уж спасителна ирония всъщност е „фината смрад на разложението и на човешката безизходица днес“.

В романа си „Пътят на Ослепените“ той призова Светия Синод да извиси в светци ослепените 14 000 наши момчета. Възприеха апела му като патриотарщина, но писателят виждаше далеч отвъд конкретното историческо събитие. Той се гневеше на изкуствено позлатяваните митове и зовеше към нов диалог с тях. Диалог, който – за да сме честни! – няма как да не е яростен и самоироничен. „Днес на коя да е точка от което и да е здание можеш да възкачиш и забиеш националния флаг, но той не се смята за унизен. Някога, възкачени на античния корниз, боговете благосклонно помахвали на влизащите в храма министри, дипломати, стратежи, жреци и поклонници. Ала днес боговете са сведени до тотем-марка, стърчаща над всеки от всякаквите изходи-входове, и понеже са тотем – няма как да помахат на влизащите“. Дори Албер Камю не успя така точно и зловещо да предупреди за дебнещите днешния човек уж диалогични политически коректности, които напълно ни обезличават. А текстовете в тази книга са писани през 90-те години и само на места авторът вмъква по някое горестно възклицание.

Ако в романа „Камъкът от Ватерло“ той разгръща трагикомичната история на ПСКИХ /Партия на събиращите кучи изпражнения в хартия/, то сега блестящо пророчески разказва за ПЗБ /Партия на загиналите братя/. Тръгва се от Първата световна война, която ще раздроби наднационалната и вечна Австро-Унгария, дала немалко жертви, за да е такава. Метафората на загиналите, абсурдно актуализирана занаяпред, минава през пра-глобализма на президента Уилсън и създаването на ОН, през вътрешните боричкания на Коминтерна и Втората световна война, и за момент спира в края на 40-те, когато комунизмът обезличава Източна Европа. Сетне, минавайки през Будапеща-56-а и Прага-68, стигаме до разпадането на Берлинската стена и на Югославия – и до краха на т.нар. интернационализъм. Ще изгрее ли най-сетне слънце надobelиска на Загиналите Братя?! В този тържествен миг се явява и пъчи безсмисленият Глобализъм, но за да го отрече завинаги, и него, и всичко човешко – в същия този миг ислямският фундаментализъм разкрсява тържеството с бомба!

Ето така „Връзка готически ключове“ води все към подземия, в които димят проклетисани кости. Художественият акт обединява времената. „Да вмъкнеш катастрофа в своя текст заради свои цели – не е сляп ход, а корпус деликти. Вчувствайки се в синхрона на двете времеви случайности, ти се приобщаваш към текущия живот – ала и се самоизключваш и се самоосъждаш. Да, чудата е вината ти, а присъдата за нея – само твоя, но неоспорима. Да опростиш вината си – то значи да простиш на творческия си инстинкт. Но точно с тази прошка творецът започва своя работен ден!“

В горните редове свенът направо избухва и ни отвежда до абсурда, от който се ражда истината за художника. Красен Камбуров я улавя навсякъде – в седемте си драми, в „Искушения в здрача“ – книгата с есета за художници, в „Сатириконите на Абарбарей“, в лириката – като отделен том и като съпровождраща почти всеки от петте му романа, в 12-те му поеми и най-вече във „Великден“ – самотна и все

още неосмислена в родната и световната поезия, в романа „Осияние днес“, в който е взривен не само мавзолея на Димитров, но и цялата униформена тоталитарна епоха.

В послеслова към „Изкушения в здрача“ писах: „Всяка битка с митовите обременености /национални и общочовешки/ е обречена... С всеки нов художествен текст Камбуров извършва поредния си „плавен скок към свободен идеал“ – граждански, естетически, всякакъв. Изморен от марафона, в който масовата култура и стереотипите ни обричат на поражение, той приема трагичната прокоба, че „човешкият пробег е към края си“ и възприема тази катастрофа като „нечуван извор на вдъхновение“. Малцина са способни на подобна дързост“.

„Връзка готически ключове“ не е каноничен текст, а отворен към нови и нови измерения на духовното. Доказателство е и цикълът стихове, които Красен ми връчи в разгара на пандемията. Рече: Това не е поезия, а диагнози, с които дебнеш себе си по време на изолацията.

В тези стихове, прилепващи като втора кожа към есета, творецът застава пред нас „сам и без маска“. Без маска, буквална в случая. В лутането между агонията на историческата памет и „взрив, играещ без памет, без цел“ Красен търси „единия Бог“, който надниква в „книгата на Битието“. Има нещо митологично в образа на „птицелова на вечното“. Той „върви към смъртта, отегчен от феникси/ и с отрова за мишки в джоба“. Но отричането от гръко-римската митовост е категорично. Макар съзнанието на „излишния човек“ да е натъпкано с реалии и видения от отминалите векове, той признава, че му е дотежало да се грижи за феникси. Дали надеждата за Вечното Възвръщане не е химера? Преди повече от десет години Красен написа анти-епичната поема „Жетварят на папируси“, която тематично е вплетена в настоящата книга, но доста от нейните послания тук са разколебани. През 2011 година той разговаря със своя двойник, който би трябвало да се яви след 120 години, както някога го правеше и Стендал. Но вратата на французина слиза у Красен до сумрачно колебание: „Умра ли – всичко

ще изчезне. /Не всичко – ще съм шепа пепел,/ рамо до рамо с пепелта на тате,/ да видим как ключът ще щракне...”

Дали наистина ключът ще щракне? Ще остане ли подир век дори пращинка от нас? Едва ли ще можем да се скрием „под моста Мирабо,/където минава Сена и любовта“, а „Облакът на Вечното Възвръщане“ навярно ще е силно токсичен, несъвместим с живота на аватарите.

Красен отново си задава проклетия въпрос: „Защо-защо, щом стъпи накриво – душата на смъртния става толкова зла?“ Дори Фауст не може да му отговори, доде се облича и чака Мефистофел да му лъсне обувките, за да емнат към поредната си разходка из Времената. Да, дори на уроците по метафизика трябва да сме с маски, а на черната кука пред нас, студентите, виси скелетът на Йокаста – ще намери ли мост към нея синът ѝ Едип? И какъв ще е този мост – за да осияе майка си?!

Виденията на Красен Камбуров пронизват всичките му творби със зловещи гадания и чертаят скелето на неговата горестна митология, която – дано да се лъжа! – е спяла за Спасението. Но ето, той разговаря със Сфинкса в Сахара. Не му задава въпроси, а го осведомява: „Сфинксе, светът е в пандемия./ Всички смъртни са с маски./ Сега и на тебе ще сложим.“

Диагнозите на Камбуров са безжалостни, но това не значи, че той се ограничава от своите близни и че застава върху пиедестала на Съдник. Напротив, случващото се е „паяжина страшна за живота“, но тя не затваря очите му. Неговата нова митология е сходна с кошмарите на Хауърд Лъвкрафт, но той не играе ролята на Одисей, привлечен от „зова на Кхулу“, а в „книга с бял сам-самичък лист“ разтърсва връзка готически ключове, за да открие онзи, дето ще отвори вратите към Възкресението на духа.

Красен Камбуров не ни пести страха си от Смъртта и Безсмъртието. Страх едносъщ. Едновременен. Той припомня отколешна ученическа дивотия, в която бил голмайстор: Игра на футбол без топка! През годините тази игра се надгражда със смисли, а понеже е без топка – превръща се

в призрачна надпревара с Времето. С вратата на Времето. Какъв ще е резултатът? Едно на едно? Или десет на нула?! Винаги някой от важните компонентите на уравнението-игра не достига. Де е той, за да решим задачата?

Как да оценим дуелите на Пушкин и Лермонтов? Можем ли да ги видим хладнокръвно? Да ги видим просто като двубои между млади мъже, а не като среща, нагласена уж много отвисоко, която да изпрати двамата гении срещу куршумите на двама лентяи? Не трябва ли да потърсим по-сложната и комплексна истина? Есето „Забранената среща“ е достойно за перото на Булгаков. Лермонтов жестоко дразнел своя горд и самолюбив приятел Мартинов. Съвременниците твърдят, че в края на своя тъй кратък живот поетът се държал досущ героя си Печорин. /Още преди дуела това е отбелязано в критиките за току-що излезлия роман „Герой на нашето време“/. Да, но Печорин убива противника си, а авторът на „Смърт поета“ не стреля в Мартинов и изпразва пистолета си във въздуха. Обаче Мартинов е непоколебим.

И обратно. Дантес ранява в корема Пушкин и по младежки сепнат – иде към него, за да му помогне. Но поетът, вече паднал връз януарския лед, му заповядва да се върне на бариерата, цели се минута и половина и го улучва в китката. Убийци ли са Дантес и Мартинов?

Красен се изправя и срещу писания за пари порнографски роман „11 000 камшика“ от Аполинер. По-скоро срещу брътвежите на анализаторите, които с фалшиви теоретизации превръщат всяка помия в свръхценни „-изми“. Вълнуват го не жонгльорствата на постмодернистите, а прокобите над Света. Той търси истинските корени на еротизма и на религиозната омая, но преди всичко – съпоставя гримасите на Смъртта с досадата и бездушието на Безсмъртието. Негови алтер его са и Сан Себастиан, и Брут и дори архангелите. Не ще се поколебае да се разходи из действителния Шан-з-Елизе, из Елисейските полета на сред Преизподнята, за да срещне Сенките и да научи от тях какви наказания ни очакват в безкрая на Времето. Самият троянски жрец

Лаокоон ще обвини Камбуров, че е „коварен шпионин на земното правосъдие“ и че е слязъл долу, „за да разколебае и размъти благодатното общество на Сенките“. Тази разтърсваща новела „Челюстите на архангела“ е единствена в книгата, писана съвсем наскоро, през ноември 2020, ден – петък. Тя предхожда заключителните акорди на тома – „Върху носа на космическата лодка“, „Росата на Времето“ и „Всичко е свършено“. Триптих, обобщаващ темите на съвременния Тезей. Размислите за игра без топка и за гроб, без тяло в него ни отвеждат към един от главните въпроси: „Можем ли днес да сме вярващи?“

Камбуров не тръгва след нео-дарвинистите, не цитира Ричард Докинс и компания. Той знае, че човечеството има мощ да „тотемизира битийния универсум“, но е категоричен: „Времето е безчувствено към кой да е човешки заповед, дори да е заповед с форма на катедрала, пагода или джамия“. Някога цялото племе е било Поет и „съвкупно е носело отговорност за митовото преобразяване на Природата“. И още: „Без да е жреческа, тази Поезия е късна болка по онзи Заповед, който е плачът на всяко новородено. А плачът е първото име, с което човек назовава себе си във Време-Пространството“.

Камбуров така и формулира призиванието си: „Опитвам да съхраня своята искрица родова памет и началата на човешкото си познание“. Колко трудна е тази задача за човек, на когото е отнет девствения взор за каквото и да било! В неговото завръщане към Пра-времената „крее зърно мистицизъм“ и то го подсторва да се обърне към празния гроб – към Кенотафа. Да се обърне към Словото – „играч над пусти бездни“. Помагат му Борхес и Платон, както и обстоятелството, че „съвременният човек живее иронично“. Той се ужасява и бяга от Безсмъртието, защото не се съмнява, че ако попиташ някой си бъдещ Безсмъртник – КАКВО Е ВЕЧНОСТ?! – онзи само ще вдигне учуден рамене. А – не щеш ли! – тъкмо мечтата и сънят ни водят към надеждата за Вечното Възвръщане. Именно то захранва отричаното от дървените дарвинисти енергийно поле на Земята. Но ако

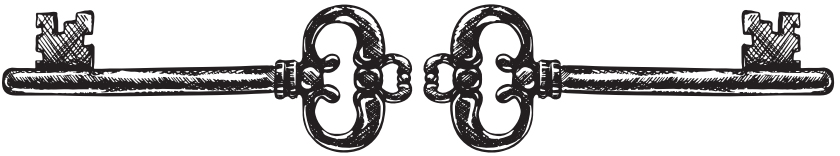
го няма, Поезията ще изчезне, а заедно с нея и „бъдещето, в което ще е добре да влезем с незавързани обувки“.

Красен не се предава на Гордиевите възли. Но как да развържем най-кошмарния от тях – Безсмъртието?! Представете си само за миг: Ако бъдем вечни, то в бъдното общество „абсолютната уравниловка ще води и до абсолютно безсрамие“. А срамът е отчуждение, той е „меланхолна героика“, той е „неохота на човека да каже какво мисли за боговете, сиреч за себе си“. Има ли изход? Има. Еротиката на другостта. Не половата – духовната. „Дали в някой час голата мома няма да се смути от заповяданата и червячност?/При избора и за невеста я въртят на разни машини, Г.Ц./ Да се смути, ще рече – да се посвени. А свенът е привилегия на смъртните. Следователно: Само с една предавка да възжелае смъртта – цялото конвейрно безсрамие на коя да е Утопия ще се взриви и разпраши. И момата отново ще е сред нас – красива, весела и смъртна. Но както е весела и красива, нима отново ще знае, че човешкият живот има край? Ще знае и ще го предпочита!“

Така завършва разказът за „моите ереси и орисии“, както Камбуров е нарекъл „Връзка готически ключове“. Постарах се да не се отклонявам от неговия остър поглед на поет-самотник, та и моето есе сякаш заприлича на неговите – сън-наяве и свен по еротиката на надвременното. И след като вече държите книгата, приеете думите ми като едно ключе към съзнанието на Поета. Бъдете сигурни, че той няма да ви изостави пред този висок праг и ще ви поведе със себе си. Стига да му повярвате.

Проф. Георги Цанков

I

АРХАНГЕЛЪТ ЛИТВА НАД „ГРАФА“

Мартенска фантазия

Сега, с прекършено крило,
ти вдъхваш повече величие.

Х. Ибсен, БРАНД

I

Огледалото на всебългарския живот се разби. Исполинско и зловещо повесено на оловни скрипци, ние вървахме към него смълчани, сгърбени, кикотещи се в шепа или нелепо вирнали глави, защото заповедта бе: Гледай натам, не отмествай поглед! И ние виждахме отразени себе си, брата си, българите – редица по редица и блок по блок потъвахме в попуканите му гълбини, ала без да го доближим, за да го ударим с юмрук или да строшим в него чела.

Но макар недокоснато – огледалото се разби в милионен фойерверк над неогледалия се докрай народ. Родината се сниши. Изгубена бе посоката, залутахме се из пътищата, разстроихме редиците, командирите на блокове се изпокриха. Единствени останаха са стърчат оловните скрипци.

Но то бе за минута само. Защото през онзи ноември всеки сънародник сграбчи по едно парче от пътеводното огледало. Каква ненадейна лотария! И как всеки подходи по своему към този огледален дар! Някой го пъкна под каскета си и хукна да олюлюква площадите; друг го ската във вътрешния си джоб като светиня; трети одраска пръста си в него и патетично го захвърли връз буницето на Историята.

Ала четвъртият, петият и вси останали българи занадничаха тревожно в своите отломъци от огледалния път: Къде сме? Кой сме? Защо сме?

След десети ноември животът на българите се завъртя калейдоскопично; всеки изведнъж и отвсякъде се видя отразен в безброй огледала. Огледалото стана и приятел, и враг с партиен билет; речите ни напуснаха линейния си порядък и се нагърчиха в социален кубизъм; делата ни загърбиха своята делничност и заживяха алегорично; честта ни стана стереоскопична; животът ни се мистифицира и доби питагорейска чудатост.

Какво друго са удвояванията и утрояванията на отраженията ни в днешното българско битие? Какво друго е да търсиш роля след роля вътре в себе си и за пред другите? Какво? – освен оразмеряване на човешката ни символност в Обществото и в Природата. Символност не показна, сиреч – алегория, а засърцевено трептяща; символността да избереш ролята, която да те приобщи към текущия живот и чрез която ще опиташ да надмогнеш смъртта; символността не да си число, а разстоянието между две числа; но не разстоянието между две смърти, а между два живота.

Тъй мисли художникът и навярно мисли малко мъгляво. Но как инак да мисли, след като днес той е обречен да поема и играе не творчески роли, а ролите най-буквални: Глад и Жажда! При това той е от малцината, които не пхнаха огледалцето под каскета си, а се втреничиха яростно в него. И ето, ръцете му треперят пред отразения злостен образ, защото и неговият образ е един от бившите редици, а той – по ориста си да е художник! – е длъжен да го пречисти и извиси във втора и трета реалност. Е, добре, редиците се попиляха, остана му само този отломък общонародна тегоба. Но как искри той под озъбените скрипки!

За да означи себе си в Хаоса, художникът емва да дири своите роли в столичния град. Както никога той вярва, че роля първа ще е символ на неговото мъжество; че роля втора ще го влее в людското множество; че роля трета ще е полетът му към звездите. И прочие наивности.